

Respect & enjoy Blidinje Nature Park



Blidinje
PARK PRIRODE

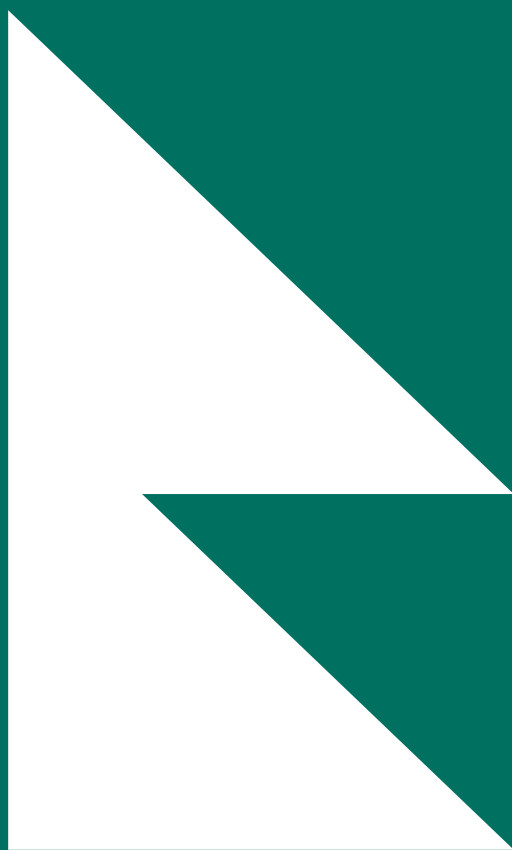
Blidinje

PARK PRIRODE



Sadržaj

Park prirode Blidinje	5
Znamenitosti i atrakcije	6
Blidinjsko jezero	6
Hajdučka vrata	8
Čvrsnica i Vran - hercegovački planinski divovi	10
Pećina hajduka Mijata Tomića	13
Stećci u Parku prirode Blidinje	16
Diva Grabovčeva	17
Masna Luka	18
Franjevačka kuća molitve	20
Vrelo Jasle	21
Park šuma Muvarnica	24
Kanjon Dive Grabovice	25
Veliki kuk	27
Flora i fauna	30
Visit Blidinje	37
Sadržaj i ponuda	38
Društva koja djeluju u Parku prirode Blidinje i čine ovo mjesto ljepšim i sigurnijim ..	53
Smještaj	60
Savjeti za turiste	61
Upravna zgrada Parka prirode Blidinje / Visitor centar	62
Shop s blidinjskim proizvodima	64
Važni brojevi	68
Kontakti naših partnera	68



Park prirode Blidinje

Nalazi se u Bosni i Hercegovini u području središnjih Dinarida i obuhvaća planinske masive Čvrsnice i Vrana. Administrativno je u sastavu općina Posušje, Tomislavgrad, Prozor-Rama, Jablanica te grada Mostara. Zbog svojih geografskih, biljnih i životinjskih posebnosti na dan 30. ožujka 1995. godine Blidinje je proglašeno parkom prirode. U jedinstvenom prirodnom području koje sadrži mnoge endemske vrste biljnog i životinjskog svijeta do danas je evidentirano oko 1500 biljnih vrsta. U parku se nalazi najveće stanište endemskog bjelokorog bora munike.

ZNAMENITOSTI I ATRAKCIJE

Blidinjsko jezero

Blidinjsko jezero je najveće planinsko jezero u Bosni i Hercegovini i geomorfološki je spomenik prirode po kojemu je Park i dobio ime. Površina jezera je od 3 do 6 km² uz relativno malu dubinu od pola metra do maksimalnih četiri metra. Samo jezero je smješteno između planina Vrana i Čvrsnice, u dnu Dugog polja, na nadmorskoj visini od 1184 m. Svojom nestvarnom prirodnom ljepotom, Blidinjsko jezero savršeno upotpunjuje krajobraz

Parka prirode Blidinje. Ono je pravi mamac za ljubitelje prirode, kako ljeti, tako i zimi. Za vrijeme sunčanih ljetnih dana, kada vjetar smiri nemirnu blidinjsku vodu, u jezeru se uprizoruje prava bajka jer se u njemu savršeno reflektira cijeli krajolik što oku promatrača daje još jednu novu dimenziju doživljaja. Tijekom zimskog razdoblja zbog niskih temperatura većina jezera se zaledi te se kreira atraktivna ledena površina.

Blidinjsko jezero





Kanui na Blidinjskom jezeru



Hajdučka vrata

Najprepoznatljiviji su simbol Parka prirode Blidinje. Smještena su na Čvrsnici, a 1985. godine proglašena su za zaštićeni geomorfološki spomenik prirode Bosne i Hercegovine. Pored svoje ljepote i položaja s kojeg se pružaju odlični vidici na Kanjon Dive Grabovice te susjednu planinu Prenj, za Hajdučka vrata se vežu i mnoge legende. Jedna od njih je povezana i sa hajducima

koji su simbol blidinjskog kraja. Naime, prema legendi, momci koji su se odmetali u hajduke i priključivali družini hajduka Mijata Tomića su morali proći kroz Hajdučka vrata kako bi postali otporni na metke. Odatle i potječe naziv Hajdučka vrata, a neki ga još zovu i Mijatov prolaz.

Krug je sačinjen od stijena i promjera je pet metara. Smješten je na 2000 m n/v i pogled niz strminu iza Hajdučkih vrata spušta se u Kanjon Dive Grabovice nevjerovatnih 1800m. Do Hajdučkih vrata se najlakše dolazi iz smjera Vitlenice/Muharnice. Za taj uspon je potrebno cca 3,5/4 h i okarakteriziran je kao

srednje težak uspon. U blizini staze je i Planinarski dom Vilinac te jedno sklonište u Zaglavlju koje može biti korisno ako se vrijeme pogorša. Hajdučka vrata svake godine posjeti tisuće turista što rezultira odličnom promocijom cijelog ovog kraja koji svojom iznimnom ljepotom postaje sve prepoznatljiviji širom svijeta.

Hajdučka vrata su jako krhka i osjetljiva te se ne preporuča stajati izravno ispod njih nego nekoliko metara ispred. Potrebno je paziti da se sve što se ponese sa sobom na planinu ujedno i vrati bez da se ostavlja bilo kakav otpad u prirodi.



Čvrsnica i Vran - hercegovački planinski divovi

Čvrsnicu zbog njezine visine neki zovu “krov Hercegovine”. Sa svojim najvišim vrhom Pločno 2 228 m n/v predstavlja najvišu planinu središnjih Dinarida. Masiv Čvrsnice koji ima dva planinska vijenca, četiri visoravni i još 14 vrhova preko 2 000 m n/v zaštićen je u sklopu Parka prirode Blidinje, a njegov posebni prirodni fenomen – Hajdučka vrata je zaštićen kao spomenik prirode od 1985. godine. Uz svu ljepotu koja se na ovoj planini može vidjeti vrijedi istaknuti zašto je baš ova planina mnogima omiljena. Na njoj se nalazi Planinarski dom Vilinac koji slovi za dom na najvišoj nadmorskoj visini na cijelim Dinaridima. Veliki kuk je dio Čvrsnice na kojem se nalazi najveća vertikalna na Balkanu. Litice Velikog Kuka su visoke nevjerovatnih 1300 m i stajati na njihovim rubovima je neponovljiv osjećaj. Čvrsnica također ima svoj vlastiti kanjon koji je sama iznjedrila. To je Kanjon Dive Grabovice koji je dubok 1800 m. Planina koja oduzima dah, divlja i moćna, nestvarne ljepote – privlači veliki broj izletnika i planinara tijekom svih godišnjih doba.

Vran je još jedna zadivljujuća planina Hercegovine, koja čini okosnicu Parka prirode Blidinje. Prožet poviješću koja je uklesana kako prirodom tako i ljudskom rukom, sa svojim najvišim vrhom od 2074 m n/v (Veliki Vran) spada također u hercegovačke planinske divove, a svojom ljepotom i posebnosti inspirirat će vas da s poštovanjem prođete kroz njegove uzvisine i zaravni. Uz najviši vrh, još tri vrha premašuju granicu od 2000 m n/v. Obje planine imaju jako dobre planinarske staze koje su razgranate do njihovih najljepših i najnepristupačnijih dijelova.





Risovac, Crkva Glavosjeka Ivana Krstitelja – Crkva u kršu



MIJAT TOMIĆ
HRVATSKI NARODNI JUNAK
† 1656. GOD. U DOLJANIMA
„PA JA ODOH POTRAŽITI PRAVDE
U BOGAZE I TIJESNE KLANCE...“
PODIŽE HRVATSKI NAROD I
HRV. K. D. „NAPREDAK“ U SARAJEVU
O ILIJIN - DANU 1937. GOD.



Pećina hajduka Mijata Tomića

Pećina hajduka Mijata Tomića nalazi se na Dugom polju, u podnožju planine Vran te neposrednoj blizini restorana Hajdučke Vrleti. Zanimljiva je kako povijesno tako i faunom koja u njoj obitava. Bila je i ostala predmet brojnih speleoloških istraživanja i analiza. Prema legendi, Mijat Tomić je boravio u ovim krajevima sredinom 17. stoljeća i svojim junaštvom i neustrašivošću je obilježio davnu prošlost. Legenda kaže da pećina ima izlaz na drugi kraj Vrana, prema Rami.

Nekropola stećaka Dugo polje





Stećci u Parku prirode Blidinje

Na području Parka prirode Blidinje, na dvije velike nekropole i još nekoliko različitih lokacija, nalaze se kameni spavači srednjovjekovlja – kršćanski nadgrobnni spomenici iz razdoblja od 12. – 14. stoljeća; stećci koji svojom ljepotom i poviješću prkose zaboravu i svjedoče nam o nekim drugim minulim vremenima. Nekropola Dugo polje nalazi se na listi 30 srednjovjekovnih nekropola stećaka koje su 2016. godine proglašene Svjetskom baštinom UNESCO-a. Prostiru se na području općine Jablanica, na putu prema Kedžari. Nekropola se sastoji od 150 stećaka, od kojih su veći broj ploče i sanduci, a jedan dio stećaka je i ukrašen. Stećci su u dobrom stanju i jedna su od najvažnijih kulturnih znamenitosti u Parku prirode Blidinje.



Diva Grabovčeva

Prema legendi, Diva Grabovčeva je djevojka iz hrvatskoga naroda, koja je živjela u 17. stoljeću, a posebna je po tome što se unatoč prisili, odbila udati za turskog Tahirbega Kopčića, što je svojim životom platila i tako zauvijek postala simbol čistoće, mučeništva i katoličanstva. Svake godine se u Divinu čast služi sveta misa, uvijek prve nedjelje iza Petrovdana, a posjeti je nekoliko tisuća hodočasnika iz cijele regije. Heroina Diva Grabovčeva je opjevana u brojnim pjesmama, knjigama i filmovima, a jedno od najposebnijih djela je Opera Diva Grabovčeva, koja je ujedno prva opera na hrvatskom jeziku u Bosni i Hercegovini.

Kedžara, spomenik
Dive Grabovčeve



Masna Luka

Planinski biser u podnožju Čvrsnice s prekrasnom crkvom svetog Ilije koja se idealno uklopila u prirodni ambijent, čini zasigurno jedno od najljepših mjesta u Parku prirode Blidinje. Odlikuje se velikim bogatstvom borove i jelove šume te je bogat izvorima pitke vode od kojih je najpoznatije vrelo Jasle. Upravljeni prirodni rezervat Masna Luka, kao najveće europsko stanište endemskog bora munike, čini savršeno mjesto za odmor u potpunom prepuštanju prirodi. Postoji mogućnost posjeta franjevačkoj galeriji s bogatim umjetninama ovoga područja.





Franjevačka kuća molitve

S mještena u srcu Parka prirode Blidinje na obroncima planine Čvrsnice, Franjevačka kuća molitve u Masnoj Luci oaza je mira koja se nalazi na 1204 m n/v. Plod je stoljetne ljubavi fratara Hercegovačke franjevačke provincije i skrbi prema ovim prostorima i ljudima koji u njima borave. U prošlim vremenima bili su to pastiri sa svojim stadima, a zadnjih desetljeća to su najčešće osobe koje u planinu dolaze odmoriti svoje tijelo i pronaći svoju dušu. Godine 1982. fra Petar Krsić započeo je izgradnju tzv. stojne kuće koja je imala služiti za boravak fratara na službi u Kapelaniji sv.

Ilije - Polja, ali i za povremeni boravak one braće koja se povlače na svoje godišnje duhovne vježbe. S vremenom fra Petar je izgradio i prelijepu crkvu sv. Ilije s jedinstvenim zvonikom (2005.) te kuću (2015.) koja prima one kojima je potrebna duhovna okrijepa. Cijeli kompleks skladna je cjelina koja se svojom arhitekturom savršeno i nenametljivo uklopila u prirodni ambijent.

U sklopu Franjevačke kuće molitve Masna Luka, svećenici organiziraju različite duhovne programe kroz cijelu godinu, uz kombinaciju molitve, druženja, planinarenja. Generacijski svatko može pronaći nešto za sebe.



Vrelo Jasle

Masna Luka obiluje vrelima, manjim jezerima, podzemnim vodama te močvarama. Među vrelima najpoznatije je i najzanimljivije vrelo Jasle, u neposrednoj blizini crkve i samostana, a koje vodom obogaćuje jezerca i močvaru ispod.





Stara kamena kuća, Blidinje



Park šuma Muvarnica

Velika zelena oaza, ukrašena stasitim stablima jele, bora i bukve koja se uzdižu visoko iznad planinskih klanaca i livada, a sve na površini od 500 ha. Muvarnica je idealno mjesto za sve one željne tišine, divljine i planinskoga mira kojeg upotpunjuju tek zvuci vjetra u krošnjama stoljetnih stabala te opuštajući zvukovi šumskih stanara.





Kanjon Dive Grabovice

Jedan od najljepših dijelova Čvrsnice na njezinoj jugoistočnoj strani, predstavlja upravo Diva Grabovica; rijeka i grandiozni kanjon s dubinama i do 1800 m i dužinom preko 6 km. Planinarenje ovim dijelom Čvrsnice pružit će vam nezaboravan doživljaj i uživanje u istinskoj ljepoti bajkovitih planinskih pejzaža. Penjući se kroz ovaj kanjon, otkrit ćete neke posve nove ljepote planinskog masiva Čvrsnice i iskusiti svu divljinu prirode. Najbolji izbor rute za planinarenje ovim dijelom je polazak iz samog mjesta Grabovica, 35 km sjeverno od Mostara, uz kanjon Neretve. O vašim željama ovisi i vaša putanja, a planinarske

markacije vas mogu odvesti na Žlijeb, Tise, Plasu, Strmenicom na Hajdučka vrata te od njih dalje na Veliki Vilinac, Pločno ili se pak možete odlučiti za prelazak cijele planine preko Velikog Vilinca i sići u Masnu Luku. Iz kanjona se na visoke vrhove Čvrsnice može izići i Via Ferratom kojom se penje ispod Velikog kuka od mjesta gdje se nalazi Bracin bivak. Cijeli kanjon je prepun strmih uspona pa je odlično mjesto za planinarske pripreme za velike ekspedicijske ture po cijelom svijetu. U prilog svemu ide i činjenica da je staza koja Strmenicom, iz dna kanjona ide preko Velikog Vilinca u Masnu Luku, jedna od najtežih planinarskih staza na Balkanu.



Pećina iznad „Peharovih stanova“ odakle se pruža pogled na najveći vrh Čvrsnice Pločno

Veliki kuk

VPlaninarske staze vode do nevjerojatnih mjesta i predivnih vidikovaca. Jedna takva vodi na najvišu stijenu Balkanskog poluotoka. Veliki kuk je najkrševitije područje Čvrsnice. Njegove litice se strmoglavo spuštaju nevjerojatnih 1300 m u dolinu Dive Grabovice stvarajući tako zadivljujuće prizore prema kojima nitko ne može ostati ravnodušan. Litice Velikog kuka stoje rame uz rame onim najvišim svjetskim liticama i pravi su ponos Parka prirode Blidinje. Do samog ruba litica vodi označena planinarska staza, a do tog mjesta je najlakše doći onom stazom kojom se ide i do doma na Vilincu. Od planinarskog doma do litica Velikog kuka se dođe za dodatnih sat

vremena planinarenja, a pored tog uspona na vrhove litica se može doći direktno iz Kanjona Dive Grabovice. Sa mjesta u kanjonu od kuda se polazi na Žlijeb također se može poći i na Veliki kuk. Postoji označena staza, a na dijelovima je označena kao Via Ferrata tj. osigurani planinarski put. Za takav uspon je potrebna standardna oprema propisana za prolazak Via Ferratom. Veliki kuk je posebno mjesto - stajati uz rubove litica kojima se ne vidi kraja te promatrati ptice koje proljeću "ispod vas" je nesvakidašnji prizor. Na istom mjestu se cijeli Kanjon Dive Grabovice može imati kao na dlanu te se tako može pregledati svaki njegov kutak. Najizoliraniji dio Čvrsnice, imena Peštibrdo je također jako blizu pa se i taj dio može doživjeti.

Jezero Crvenjak



Planinarski dom Viliac, PSD Viliac





Blidinje
PARK PRIRODE





Flora i fauna

U Parku prirode Blidinje je evidentirano preko 1500 različitih biljnih vrsta, zbog čega se naziva hercegovačkim razvojnim endemskim centrom te je zbog svog iznimnog bogatstva jedinstven na europskoj razini. Nevjerojatno florno bogatstvo rezultat je ekološke heterogenosti prostora te klimatske, hidrološke i geomorfološke raznolikosti. Velika većina Parka je prekrivena šumom dok ostatak čine livade i pašnjaci. Pronalazimo razne biljke koje su ilirski, balkanski i dinarski endemi. Izuzetno je kako je na području Parka utvrđeno 40% stenoendema koji su zabilježeni za područje Bosne i Hercegovine, te više od 200 endemičnih, subendemičnih i reliktnih biljnih vrsta. U različito godišnje doba se može pronaći mnoštvo ljekovitog i aromatičnog bilja, zbog kojeg svake godine posjetitelji uživaju u medicinskim blagodatima prirodnog bogatstva Parka prirode Blidinje. S obzirom da se Park prostire na 1000 do 2228 m n/v očigledna je diverzifikacija flore te se jasno vidi vertikalna raščlanjenost vegetacije.

ŠUMSKA VEGETACIJA

U nižem šumskom području Blidinja dominiraju krške šume bjelograba (lat. *Carpinus orientalis*) s endemom Tilovinom (lat. *Petteria ramentacea*) koja ima velik biološki i gospodarski značaj. Tilovina je endem krškog područja, rijetka u flori Bosne i Hercegovine te značajna u pčelarstvu zbog svojih medonosnih svojstava. Pored šuma bjelograba nadovezuju se šume hrasta medunca (lat. *Quercus pubescens*). Odlikuju se visokim stupnjem raznolikosti te među njima pronalazimo enemičnu svojtu *Lillium cattanienae* te *Crocus dalmaticus*.

U planinskim šumama nalazimo bukvu (lat. *Fagetum montane*), gospodarski i floristički najznačajnija šumska zajednica. Velik dio endemskih, reliktnih i osjetljivih vrsta je evidentirano u zajednici jele (lat. *Avieti fagetum*). Na južnim i zapadnim djelovima Čvrnsnice te na istoku i jugoistoku Vrana kao rezultat postglacijalne zonacije pronalazimo osobit sustav crnogorične zonacije.

Među njima je važno izdvojiti muniku (lat. *Pinus heldreichii* var. *leucodermis*), reliktni, balkansko-apeninski endem.

U montanom vegetacijskom pojasu javlja se šuma bukve (*Fagetum montane*) - jedna od gospodarski najvažnijih te floristički najbogatijih šumskih zajednica, za razliku od šumske zajednice subalpske bukve (*Fagetum subalpinum*) koja se razvija u nešto nepovoljnijim stanišnim uvjetima te s manjom florističkom raznolikošću. U montanom vegetacijskom pojasu pridolazi i šumska zajednica bukve i jele (*Abieti - Fagetum*), također među najbogatijim šumskim zajednicama u čijem je sastavu velik udio endemskih, reliktnih te osjetljivih svojti Bosne i Hercegovine, poput osjetljive svojte *Lilium martagon*. Šumske zajednice crnog bora (*Pinus nigra*) razvijaju se na nešto višim nadmorskim visinama i predstavljaju ostatke starih, šire rasprostranjenih, predledenodobskih šuma. Karakterizira ih velik udio reliktnih svojti u florističkom sastavu, a na južnim i zapadnim padinama Čvrsnice te na istoku i jugoistoku Vrana, kao rezultat postglacijalne zonacije, čine osobit sustav crnogorične zonacije. Od šumskih svojti, osobito je važno izdvojiti muniku

(*Pinus heldreichii* var. *leucodermis*) - reliktni, balkansko-apeninski endem. U središtu Parka u Masnoj Luci se nalazi rezervat munike, koji je najveći takav kompleks u Europi.

NEŠUMSKA VEGETACIJA

Planinski travnjaci i rudine čine primarne prirodne i sekundarne antropogene zajednice u kojima dominiraju trave i šaševi. Velik broj biljnih vrsta koje nastanjuju ova staništa ekstremnih ekoloških uvjeta rijetke su, endemične i reliktnne svojte, koje čine važan genofond ovog Parka. Velik utjecaj na bogatu i raščlanjenu vegetaciju ovog područja su imali njegovi stanovnici. Stoljećima su krčili šumu, obavljali poljovrivredne djelatnosti te svojom stokom gnojili ova područja, sve aktivnosti koje utječu na bioraznolikost. Također je pod utjecajem čovjeka doneseno novih biljnih sorti u Park prirode Blidinje. U vegetaciji vlažnih travnjaka koji se nalaze u nizini Parka u kraškim poljima nalazimo endemične svojte *Chouardia litardierei* i *Edraianthus dalmaticus*. Dok s druge strane, na suhim livadama i kamenjarama, do kojih dopire submediteranski utjecaj, javlja se endemična vrsta *Sternbergia colchiciflora* var. *dalmatica*.



SRČANIK

Srčanik ili žuta sirištara (lat. *Gentiana lutea* L. Gentianaceae) je vrlo značajna biljka Blidinja.

Ona je natraženija i najpopularnija ljekovita biljka u narodu. Pronalazi se u planinskim rudinama na karbonatima, rubovima šuma, najčešće u subalpinskom vegetacijskom pojasu. Cvjetovi su žuti, stabljika je uspravna te naraste od 50-150cm visine. Vrlo je gorka biljka.

MEDVJETKA

Alpska medvjetka (lat. *Arctostaphylos alpinus*) je listopadno grmlje iz obitelji vriješova. Grane su vitke i puzajuće, kora je tamnosmeđa, a plodovi okrugle, mesnate glatke bobice, u zrelosti crvene boje. Zove se medvjetka ili medvede grožđe jer ga navodno medvjedi vole jesti. Medvjetka se može pronaći na najvišim vrhovima na vapnenim stijenama te je vrlo rijetka u dinaridima.

FRAJNOV KARANFIL

Freynov karanfil ili Freynov klinček (lat. *Dianthus freynii* Vandas) je izvorno endem hercegovačkog krša, iz obitelji Caryophyllaceae. Može se pronaći na visinama od 1900-2228 m n/v. ovaj stenoendem se može pronaći na Čvršnjici.

RUNOLIST

Runolist (lat. *Leontopodium*), rod trajnica iz obitelji Compositae kojemu pripada oko 60 vrsta. Na području Hercegovine raste planinski ili krški runolist. Njegovo stanište su planinske rudine i pukotine karbonatnih stijena. Predstavlja simbol planina i vrlo je atraktivna biljka.

PRENJSKA OŠTRICA

Prenjska osivnica ili prenjska oštrica (lat. *Oxytropis prenja*) – je biljka obitelji Papilionaceae - mahunarke. Ovaj endem



je opće rasprostranjen po dinaridima, u najvišem pojasu hercegovačkih visokih planina koje su građene od vapnenih stijena od oko 1900-2228 m n/v.

HERCEGOVAČKI ZVONČIĆ

Hercegovački zvončić (lat. *Campanula hercegovina*) je biljka obitelji Campanulaceae - zvončići. pronalazimo ih u pukotinama okomitih zasjenjenih vapnenih stijena, u prosjeku od 1150-1500 m (zanimljivo, u kanjonu Dive Grabovice se nalazi na 240 m n/v). Ovaj endem je poznat sa sljedećih lokacija: kanjon Neretve, Rakitnice, Dive Grabovice, Drežnice i planina: Prenj, Čvršnjica, Čabulja, Plasa i Velež.

PLANINSKI STOLISNIK

Planinski stolisnik (lat. *Achillea abrotanoides*) je zeljasta višegodišnja cvjetnica iz obitelji glavočike. Najčešće se može pronaći u subalpskoj regiji na vapnenim sirozemima, među kamenitim blokovima ili na siparima. Nalazimo ga u rasponima od 1200-2000 m n/v. U narodu se ova biljka zove još Hajdučka trava ili kunica te je popularna ljekovita biljka za pripreme čajeva ili rakija.

VELECVJETNI DIVOKOZJAK

Velecvjetni Divokozjak (lat. *Doronicum grandiflorum*) je trajna zeljasta biljka iz obitelji glavočike. Može narasti do 150

cm visine. Njegovo stanište su kameniti tereni oko snježanika u vrtućama i subalpinskom i alpinskom pojasu.

PROLJETNI PODLESAK

Proletni podlesak ili Šafran (lat. *Crocus neapolitanus*), biljni rod trajnica s podzemnim gomoljem iz obitelji Iridaceae. Šafran su još stari Grci, Egipćani i Rimljani koristili kao začini i sredstvo za bojanje tekstila i zidova. Pronalazimo ga u listopadnim i mješovitim šumama i šikarama, uz rubove šuma te na livadama. Raste na svježim, hranjivim mjestima.

ILIRSKI MAČIĆ

Ilirski mačić ili Ilirska gladiola (lat. *Gladiolus illyricus*) je lukovičasta trajnica iz obitelji perunike. Preko 280 vrsta raste po dijelovima Euroazije i Afrike. Njena staništa su suhi kamenjarski pašnjaci od nizina do brdskog vegetacijskog pojasa.

BOSANSKA PERUNIKA

Bosanska perunika (lat. *Iris reichenbachii*) je biljka iz obitelji Iridaceae (perunike) te je bosanskohercegovački endem. To je višegodišnja i visoka biljka. Nalazimo je pojedinačno ili u većem broju. Uobičajeno naseljava suhe livade i pašnjake na karbonatnim i serpentinitnim stijenama, s plitkim skeletoidnim zemljištem.

DIVLJAČ

Park prirode Blidinje nije poznat samo po raznolikom i bogatom biljnom svijetu, već i po životinjskom svijetu koji krase planinske vrhove, šume i jezera. Utočište je za razne vrste, a smatramo da je ključno naglasiti važnost poštivanja i očuvanja njihovog staništa.

Primjenjuje se opće pravilo da se divljim životinjama ne smije približavati niti s njima komunicirati kako bi se izbjeglo njihovo uznemiravanje ili poticanje opasnog ponašanja. Životinje je zabranjeno plašiti, hraniti ili na drugi način uznemiravati. Neke životinje u parku predstavljaju opasnost za posjetitelje, a odgovornost je svih poduzeti potrebne mjere opreza kako bi se umanjili potencijalni rizici.

Zbog sigurnosti i zaštite divljih stanovnika nužno je da se u prirodi unutar Parka prirode Blidinje ne ostavlja otpad ili drugi predmeti.

U Parku prirode Blidinje je evidentirano jako puno biljnih vrsta od kojih je 200 endemskih, subendemskih ili reliktnih vrsta.



DIVOKOZA

Divokoza (lat. *Rupicapra rupicapra*) se već od kraja 19. stoljeća ubraja u rijetke i zaštićene divlje životinje. Može narasti do 80 cm visine, a dužina joj je oko 130 cm, a jači mužjaci teški su više od 40 kg. Ženke su nešto manje i lakše. Prirodni neprijatelj im je vuk, a za mlade opasnost može predstavljati i orao. Divokoze mogu živjeti do 20 godina. Na Blidinju krase vrhove Čvrsnice.

TETRIJEB GLUHAN

Tetrijev (lat. *Tetrao urogallus*) je vrsta šumske ptice iz reda kokoški. Imaju specifičan izgled te im je karakteristična jarka crno-zelena boja perja. Mužjaci i ženke se razlikuju izgledom, perje mužjaka je upečatljivije posebno tijekom sezone parenja. Mogu težiti do pet kilograma i narasti do 85 cm dužine.

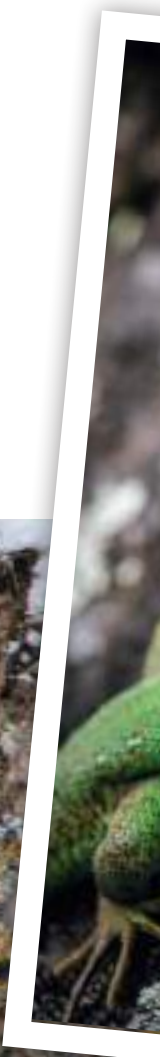


MRKI MEDVJED

Mrki medvjed (lat. *Ursus arctos*), rijetka i zaštićena vrsta iz obitelji medvjeda, koja je gotovo istrebljena iz zapadne Europe. Pronalazimo ga danas u središnjoj i istočnoj Europi te Skandinaviji. U sklopu projekta BEAR IN MIND su na Blidinju obilježeni 6 mrkih medvjeda telemetrijskom ogrlicom.

OŠTRULJA

Oštrulja ili oštrulj (lat. *Aulopyge huegelli*) je slatkovodna riba iz obitelji šarana (lat. *Cyprinidae*). Endem je Bosne i Hercegovine i Hrvatske, te je jedini predstavnik *Aulopyge* u svijetu. Živi u ponornicama u kršu, a zimi kada se vode zalede preseli se u mračna podzemlja. Ime je dobila po tvrdoj bodlji s nazubljenim





unutarnjim rubom u leđnoj peraji. Naraste do 20 cm dužine.

PLANINSKI ŽUTOKRUG

Planinski žutokrug (lat. *Vipera ursinii macrops*) je najmanja zmija ljutica koja se može pronaći u Europi, te je endemska vrsta Dinarskog gorja. Poput poskoka i ridovke imaju cik cak šaru na leđima, koja može biti blijedo smeđe, sivo ili žuto s tamnom šarom. Otrov ove zmijske je slabiji od drugih europskih zmijski, poput otrova ose ili pčele je, no osjetljivi ljudi mogu osjetiti veliku bol i vrtoglavicu.

PRENJSKI PLANINSKI DAŽDEVNJAK

Planinski daždvenjak ili Crni davždenjak (lat. *Salamandra atra*) je vodozemac iz roda daždvenjaka. Duduljastog je oblika tijela s četiri jednako kratke noge te dugim repom. Koža mu je sluzava i jednobojna, najčešće crna, sivkasta ili smeđa. Pronalazimo ih u hladnim, vlažnim planinskim staništima.

ZMIJAR

Zmijar (lat. *Circaetus gallicus*) je ptica srednje veličine iz obitelji jastrebova. Orao zmijar može narasti do 67 cm dužine, dok mu je raspon krila između 170-185 cm. Teški su od 1,2 kg do 2,3 kg. Nalazimo ga u sušnom kamenarskom grmlju ravnica i planina. Uglavnom je vrlo tih i može živjeti 17 godina.

BJELICA

Bjelica (lat. *Leucaspis delineatus*) je riba iz obitelji šarana *Cyprinidae*. Naziva se još i košalj, najlonka, povruš. Njena boja ovisi o osobini vode i dna; u svjetlijoj vodi je svjetlija, u jezerskim i drugim stajaćicama je tamnija. Ima krupne, izražene lepezaste peraje. Naraste do 9 cm duljine.

TORNJAK

Tornjak (lat. *Canis montanus*) planinski je pastirski pas čija je uloga već od jedanaestog stoljeća bila zaštita stada od pljačkaša i krupnih predatora kao što su vuk i medvjed. Ime mu dolazi od riječi tor - ograđen prostor za ovce. Odrasli psi su 60-75 cm visoki, te teže između 40 i 60 kg. Tornjak pripada stanovnicima Blidinje jer je stoljećima čuvao stada koja su na ovim prostorima obitavali.



Visit Blidinje

Organizacija Visit Blidinje nastala je 2014. godine kao produkt zajedničkog razmišljanja poduzetnika iz Parka prirode Blidinje o destinacijskom turizmu koji će posjetiteljima pružiti bogat sadržaj i kvalitetnu uslugu. Od samoga početka cilj je bio uvezati sve ponuđače turističkih aranžmana i sadržaja, lokalne proizvođače, planinarska društva i gorske službe spašavanja, domaće stanovništvo, upravu Parka; sve one koji na bilo koji način djeluju na ovom području – u

jedinstvenu organizaciju koja će zajedničkim snagama i idejama promovirati i unaprijediti sve prirodne i kulturne vrijednosti ovog predivnog i netaknutog bisera prirode, u duhu dugoročno održivog razvoja turizma. Sve aktivnosti su usmjerene prema glavnom cilju – pozicioniranju Parka prirode Blidinje kao ozbiljne turističke destinacije na mapi cijele regije tijekom cijele godine. Udruga podržava sve zelene projekte i teži samo i isključivo održivom razvoju turizma.



SADRŽAJ I PONUDA

TURISTIČKI OBILAZAK PARKA PRIRODE BLIDINJE

BLIDINJSKO JEZERO - MASNA LUKA - PEĆINA MIJATA TOMIĆA - NEKROPOLA STEĆAKA DUGO POLJE - GROB DIVE GRABOVČEVE NA KEDŽARI - SKI CENTAR

Kroz otprilike 2 sata avanture pored nekih od najzanimljivijih i najznačajnijih točaka u našem Parku prirode, imat ćete priliku upoznati se sa intrigantnom poviješću ovoga kraja te u isto vrijeme njegovom iznimnom ljepotom. Ovaj turistički obilazak je jedinstven po tome što, uz putovanje prelijepom prirodom i njenim krajolicima, u isto vrijeme putujete i preko 500 godina kroz povijest ovog kraja.



Highlander BiH

PLANINARSKE TURE U PARKU PRIRODE BLIDINJE

Jedan od najljepših načina susreta s prirodom je upravo planinarenje. Na ovaj način imate mogućnost iskusiti istinski mir i ljepotu uz sigurnost naših licenciranih planinarskih vodiča. Posjetiti planine poput Čvrsnice i Vrana te se sa njima stopiti u jedno - u vama će probuditi pravi planinarski duh. Planina vas nikada neće umoriti. Njena ljepota umiruje i ozdravljuje. Šetnja, kao i usponi najljepše kreiranim



Rent a bike, Visit Blidinje

stazama u Parku prirode Blidinje sve više dobivaju na značaju. Tisuće planinara svake godine dolaze te se opet iznova vraćaju doživjeti ljepotu koju im ovaj park prirode daruje. Svoje dojmove nose dalje i dijele po svijetu te nam na taj način dovode još više posjetitelja. Impresionirat će vas planine koje oduzimaju dah, neotkrivene udoline, nekoliko manjih i većih jezera, visoke i strme litice, grebeni sa kojih se vidi more i još puno toga. Sve to uz ugodno društvo i priču naših iskusnih vodiča.

LAKŠE PJEŠAČKE TURE U PARKU PRIRODE BLIDINJE

Ukoliko volite planinariti, a iz bilo kojeg razloga nemate dovoljno snage ili vremena za duže i fizički zahtjevnije planinarske uspone onda su za vas idealne lakše pješačke ture u Parku prirode Blidinje. S našim specijaliziranim vodičima možete



iskusiti ljepote koje nude niži obronci planina Vrana i Čvrsnice. Također, imate priliku doživjeti neotkrivene udoline i zaravni, bogatstvo flore i faune, osvježavajuće izvore, nekoliko različitih manjih i većih jezera, prekrasnu stoljetnu borovu, jelovu i bukovu šumu. Prepustite se prirodnim ljepotama naših planina i uživajte!

BICIKLISTIČKE TURE

Bogatstvo netaknutih prirodnih ljepota čini Park prirode Blidinje pravom biciklističkom oazom. Odvažite se osvojiti vrh, spustiti se s planine, izazvati tijelo po makadamskim putevima u podnožju, voziti obalom jezera, otkriti netaknute kutke prirode birajući različite biciklističke razine. Svatko odvažniji, priključi li se, otkrit će novi svijet i slaviti okus vlastite pobjede. Naše male hercegovačke Alpe obiluju s preko 300 km planinskih staza i puteva, a zbog svoje čiste prirode, predstavljaju odličnu destinaciju za rekreativni i brdski biciklizam. Čak je i National Geographic prepoznao potencijal Bosne i Hercegovine u avanturističkom turizmu, proglašivši je najpoželjnijim odredištem za ovakav tip turizma u svijetu. Kod nas možete iznajmiti bicikle i doživjeti pravu biciklističku avanturu u predivnom Parku prirode Blidinje. Nudimo obilazak Parka prirode kroz četiri biciklističke rute: Planinskom biciklističkom stazom, Vučjom biciklističkom stazom, Hajdučkom biciklističkom stazom i Vilinskom biciklističkom stazom.

STRELIČARSTVO NA IMANJU U MASNOJ LUCI

Luk i strijela su alati korišteni od najranijih početaka ljudske civilizacije, a danas je njihovo korištenje najčešće rekreativnog karaktera. Bavljenje streličarstvom pomaže u poboljšanju koordinacije i koncentracije, a u kombinaciji sa čistim planinskim zrakom i prekrasnim okruženjem predstavlja zdravu i

zabavnu aktivnost za sve uzraste. Po dolasku na imanje, dočekuje vas stručni instruktor koji dijeli opremu i upute te podučava pravilnim tehnikama streličarstva. Imate priliku vježbati, natjecati se i dobro se zabaviti u opuštenoj atmosferi.

OBILAZAK SEOSKOG DOMAĆINSTVA U PARKU PRIRODE BLIDINJE

Savršeni spoj prirode, tradicije, domaćih proizvoda i domaćih životinja čini obilazak seoskog domaćinstva u Parku prirode Blidinje posebnim.

Odmak od gradskog života u seosku svakodnevnicu u kojoj nema stresa, ali ima puno lijepih okusa, mirisa i nadasve mira i tišine, neprocjenjivo je iskustvo.

VOŽNJA KANUIMA NA BLIDINJSKOM JEZERU

Visit Blidinje je u svoju ponudu sadržaja i aktivnosti u Parku prirode Blidinje uvrstio i panoramsku vožnju kanuima na



Obilazak seoskog domaćinstva, Visit Blidinje

Blidinjskom jezeru, u trajanju od 30 ili 60 min s profesionalnim vodičima. Riječ je o svojevrsnom turističkom razgledu Parka na jedinstven način. Najvažnije je spomenuti da su kanui u potpunosti zelena aktivnost. Kroz ovakve vrste sadržaja, želimo na najljepši mogući i održiv način promovirati ljepote i vrijednost Parka prirode Blidinje.

PIKNIK TASTING EXPERIENCE

Piknik u prirodi je jako lijep doživljaj, a piknik u Parku prirode Blidinje uz domaće birane proizvode – iskustvo je koje ćete



Kanui na Blidinjskom jezeru

sigurno dugo pamti. Vaš je zadatak samo da nam se javite te da imate volju i želju, a mi pripremamo sve potrebno za piknik, uključujući svu opremu i proizvode koje ćete degustirati u jedinstvenom prirodnom ambijentu.

GASTRONOMIJA U PARKU PRIRODE BLIDINJE

Park prirode Blidinje poznat je po svojoj lokalnoj kuhinji. Brojni gastronomski specijaliteti iznikli iz duge tradicije ovih prostora, njegovane recepture i posebni način pripravljanja svakog pojedinog jela, dostupni su i danas u našim restoranima i konobama i upotpuniti će vaš boravak na Blidinj. Bilo da se odlučite za tradicionalnu puru s lučinicom, uštipke, izbor domaćih sireva ili sušenog mesa, lešo janjetinu uzgajanu na blidinjskim pašnjacima, povrće dospjelo na plodnoj zemlji našeg Parka, ili bilo što drugo iz širokog izbora naše gastro ponude – sigurni smo da ćete biti oduševljeni.

SEOSKA OLIMPIJADA U PARKU PRIRODE BLIDINJE

U samom srcu Masne Luke, pod krošnjom bjelokorog bora munike koji je sam po sebi lijek za dušu i za tijelo, možete uživati u najboljem društvu uz stare igre koje se u svijetu zaboravljaju, ali ih mi na Blidinj čuvamo od zaborava, baštinimo i organiziramo za posjetitelje. U uređenom kampu ispred Planinarskog doma Masna Luka i Visitor Centra se odvija seoska olimpijada. Kamp ima sve što je potrebno za siguran boravak u prirodi. U njemu se nalazi dio s debelim krošnjama koje tijekom ljeta pružaju hladu. U kampu se nalazi izvor bistre planinske vode, a tu su i livade koje pružaju mjesta za raznovrsne aktivnosti. Kako je kamp u blizini dva odlična objekta, sanitarni čvor je stalno dostupan, a

za najmlađe, tu je i mini zip-line.

Seoska olimpijada u Parku prirode Blidinje se sastoji od pet disciplina u kojima se natjecatelji okušavaju koristeći snagu i brzinu te vještine koje zahtijevaju snalažljivost i spretnost. To su: skok s mjesta, bacanje kamena s ramena, potezanje konopa, borba na gredi i skok u vrećama.

Seoska olimpijada donosi uzbuđenje, smijeh, napete završnice, uzbudljive preokrete, natjecateljski duh i doživljaje koji se još dugo prepričavaju.

ZIMSKA SEZONA U PARKU PRIRODE BLIDINJE I SKIJANJE

U sklopu Parka prirode Blidinje, na obroncima Čvrsnice smješten je skijaško-rekreativni centar „Risovac“. Na površini od 30 000 m² nalazi se nekoliko staza te dvije žičare. Jedna od njih je žičara četverosjed Doppelmeyr kapaciteta 1942 osobe/h i dužine 929 m čija je startna točka na nadmorskoj visini od 1293 m, a odredišna na 1548 m; vožnja traje oko 6 min. Pored četverosjeda, tu je i mala vučnica, ski lift Doppelmeyr kapaciteta 563 osobe/h i dužine 262 m čija je polazišna točka na nadmorskoj visini od 1290 m, a odredišna na 1346 m; vožnja traje oko 2 min.

Za najmlađe tu je i mala žičara za skijaške početnike, tik do male vučnice. Osim ski staza tu je i staza za sanjkanje za najmlađe.

U Ski centru Risovac postoji i škola skijanja za sve početnike, ali i za one koji se žele usavršiti. Skijanje na nekoj od tri staze opremljene žičarom i četverosjedom kapaciteta cca 2000 ljudi u jednom satu ili jednostavno neki drugi vama prihvatljiv način uživanja u prirodi, ispunit će vaš zimski dan u našem Parku. Ništa se ne može usporediti s prelijepom bjelinom koja obavlja prostore Blidinje u zimskom razdoblju. Predivno je doći u ovu idilu i prepustiti se čarima prirode; rekreirati se na ski stazama ili pak samo prošetati i uživati u miru i tišini.



**Radionica izrade parfema,
Visit Blidinje**

BRANJE LJEKOVITOG BILJA I RADIONICE IZRADE MELEMA I PARFEMA U PARKU PRIRODE BLIDINJE

Park prirode Blidinje obiluje biljnim vrstama koje su korisne za čovjekovo zdravlje na brojne načine. Uz naše profesionalne vodiče, možete uživati u nekoliko sati branja ljekovitoga bilja uz lagane šetnje u predivnom prirodnom okruženju. Također, imate mogućnost naučiti kako prepoznati ljekovito bilje i kako ga iskoristiti na najbolji mogući način za svoje zdravlje ili zdravlje svojih najmilijih. Priroda nam pruža brojna bogatstva, a naši profesionalni vodiči naučit će vas kako obraditi bilje za čajeve ili kreme, za koje će vam vaše tijelo biti zahvalno. Sve ovo je spoj ugodne šetnje, svježega zraka, zabavnog upoznavanja ljekovitog bilja i na koncu kreiranja konačnog proizvoda za vaše zdravlje.

TEAM BUILDING U PARKU PRIRODE BLIDINJE

Komunikacija i timski rad su izuzetno važni za uspjeh i produktivnost svake tvrtke. Također je izuzetno važno paziti na fizičko i psihičko zdravlje zaposlenika te na razinu njihovog zadovoljstva. Jedan od najboljih načina za postizanje kohezije i međusobnog povjerenja su upravo razne team building aktivnosti. Park prirode Blidinje nudi pregršt mogućnosti za organizaciju takvih aktivnosti, a čisti planinski zrak i netaknuta priroda su dodatni razlozi zbog kojih je ovo idealna lokacija za team building. Sve programe organizira i provodi naš

tim, a uz same team building aktivnosti u mogućnosti smo organizirati i smještaj, hranu, prijevoz i bilo što drugo što trebate ili poželite. To čini organizaciju ovakvog događaja brzim i laganim procesom. Sve naše programe prilagođavamo vašim potrebama. Ako imate vlastitu ideju za team building koji biste željeli

organizirati u Parku prirode Blidinje i pritom trebate logističku pomoć pri organiziranju zamišljenih aktivnosti možete nam se javiti, a naš tim će se pobrinuti za to da se vaše ideje i planovi realiziraju na najbolji mogući način!

ČVRSNICA TRAIL RUNNING CAMP

Tijekom ljeta, nezaboravna tri dana Čvrstica Trail Running Campa svim sudionicima pružaju iskustvo trčanja na masivima Čvrstice i Vrana. Trčanje se organizira u dvije grupe od kojih je prva prilagođena trail

**PARK PRIRODE
BLIDINJE DIŠE
PUNIM PLUĆIMA
TIJEKOM CIJELE
GODINE, A OVO
SU STALNA
DOGAĐANJA.**

Čvrsnica Ultra Trail



početnicima i dužine je do cca 10 km i 500 m uspona s pogledom na Čvrsnicu i njene vrhove.

Druga grupa prilagođena je iskusnijim trail trkačima, a dužina joj je do cca 25 km i 1500 m uspona po obroncima i vrhovima Čvrsnice.

SVETKOVINA SVETOG ANTE

Poznat kao jedan od najomiljenijih svetaca u Hercegovini, sveti Antun Padovanski je i u našem Parku dobio kapelicu u čast svoga lika i djela. Kip svetog Ante na ovom prostoru datira još od davnina, a posebno je poznat kao zagovornik putnika, pastira i popularnih hercegovačkih „duvandžija“ koji su ovim prostorima nosili teške terete na dalek put

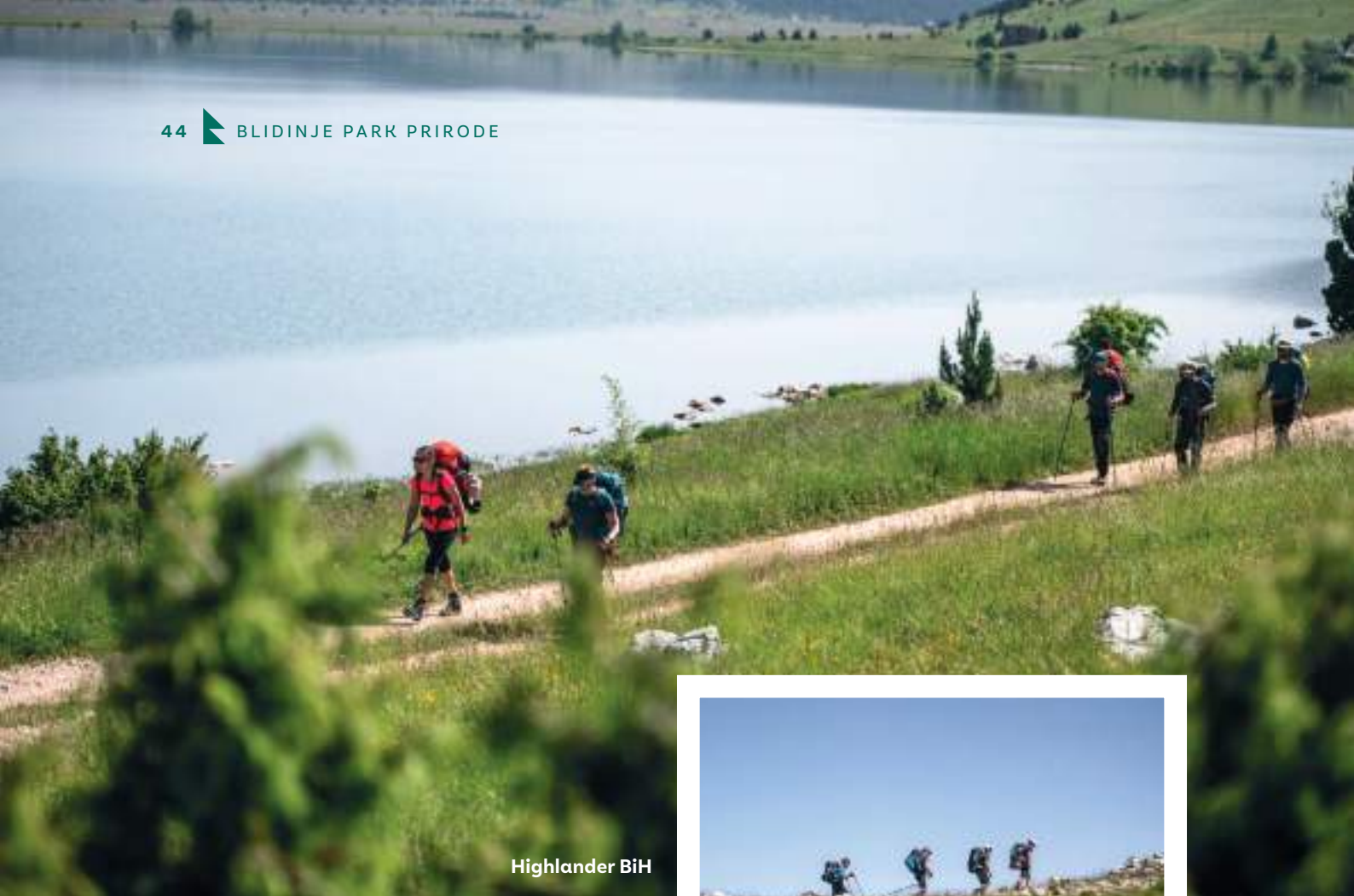
kako bi mogli prehraniti svoje obitelji. Misa u kapelici svetog Ante na Blidinju se služi 13. lipnja, na dan njegove svetkovine, a tom prilikom ovo mjesto pohodi veliki broj vjernika.

Ujedno je kapelica svetog Ante jedno od omiljenijih mjesta velikog broja posjetitelja Parka prirode Blidinje.

HIGHLANDER BIH, BLIDINJE

Riječ je o ultimativnom planinarskom iskustvu u kojem sudionici, iz cijele Europe i svijeta, sa 2000 m n/v mogu iskusiti nestvarnu ljepotu ovog parka.

Highlander Hercules Blidinje avantura proteže se kroz 91 kilometar netaknute



Highlander BiH



prirode Parka prirode Blidinje, a traje pet dana. Sudionici imaju priliku doživjeti jedinstvenu kružnu turu preko Čvrsnice i Vrana koju prati pogled na Blidinjsko jezero. Start i cilj je u Masnoj Luci, koja je poseban šumski rezervat u središtu Parka. Za sve one kojima je pet dana puno, moguće je pridružiti se Highlander Orionu Blidinje gdje se kroz dva dana i 30 kilometara može doživjeti ljepota Čvrsnice i osjetiti Highlander duh. Kroz 91 kilometar i preko 150 tisuća prijeđenih, što lakših, što težih planinarskih koraka svi sudionici mogu doživjeti najljepše dijelove



ovog parka iz prve ruke. Hercules i Orion rute su kreirane tako da vam uprizore sve najbolje što Blidinje, Vran i Čvrsnica imaju. Kontrolne točke na kojima se spava te dočekuje zalazak, pa odmah ujutro i izlazak sunca su pomno osmišljenje i nalaze se na nevjerojatnim lokacijama koje oduzimaju dah.

SVETKOVINA DIVINOG DANA

Legenda kaže kako je nekada u ovome kraju živjela djevojka izrazite ljepote Diva Grabovčeva. Njezinu ljepotu zamijetio je i turski Tahir-beg Kopčić te ju je zaprosio, ali ona se nije htjela za njega udati što ju je na kraju i koštalo života.

Diva je postala simbol čistoće, mučeništva i katoličanstva. Pokopana je na Vran



planini, a na njezinom je grobu 1998. godine postavljen brončani spomenik, rad kipara Kuzme Kovačića.

Po drevnoj ramskoj tradiciji, prve nedjelje nakon blagdana sv. Petra i Pavla, na Kedžari se obilježava "Divin dan", dan posvećen Divi Grabovčevoj. Tom prilikom okuplja se veliki broj vjernika iz brojnih dijelova BiH i susjedne Hrvatske.

BLIDINJE BIKE FESTIVAL

Jedinstvena sportska manifestacija koja se odvija tijekom ljeta. Blidinje Bike Festival okuplja natjecatelje, rekreativce, ali i cijele obitelji oko trodnevnog događaja koji sadržava edukacije i poligon za djecu, rekreativnu biciklijadu "Stazom Ajduka" te posljednjeg dana događaja MTB maraton XCM Herzegovina koji okuplja neke od najboljih biciklista iz regije.

Događaj je otvoren za sve bicikliste koji su željni avanture, druženja, vrhunske zabave, rekreativnih vožnji s kolegama iz cijele regije,



pa sve do onih koji žive za adrenalinske jurnjave maratonskim stazama.

SKUP PLANINARA U MASNOJ LUCI

Planinska idila u Masnoj Luci idealna je lokacija za jedan od najvećih skupova planinara u regiji. Povod za ovo tradicionalno okupljanje je godišnjica smrti planinara iz Kaštela - Ivica Plazonića; kojeg je iznenadna smrt zatekla na Čvrsnici. Memorijalni skup je pokrenulo planinarsko društvo Malačka



Barzonja, Blidinje



iz Kaštela, a u organizaciju se ubrzo uključilo i HPD Pločno iz Posušja, čijom zaslugom je ova manifestacija prerasla u respektabilno planinarsko regionalno okupljanje. Planinari, zaljubljenici u prirodu i rekreativci iz cijele BiH i regije pristižu na Blidinje kako bi uživali u raznim organiziranim planinarskim turama te osvojili razne vrhove planina koje naš Park nudi. Prijateljsko druženje, uživanje uz logorsku vatru, natjecanje u starim sportovima, bogat zajednički ručak, sudjelovanje na svetoj misi u Masnoj Luci – dio su ovog skupa planinara u našem Parku koji se već tradicionalno održava u drugom vikendu mjeseca srpnja.

SNJEŽNA GOSPA

Svake godine početkom kolovoza slavi se blagdan Gospe Snježne. U našem Parku ovaj dan se posebno slavi na Barzonji pokraj Blidinjskog jezera gdje je sagrađena crkva čiji je zaštitnik upravo Gospa Snježna. Ova predivna crkva s umjetničkim mozaicima i visokim zvonikom sagrađena je 1995. godine, a otvorena je i blagoslovljena iste godine na dan 5. kolovoza. Misa tradicionalno počinje u 12 sati, a nakon svete mise slijedi druženje svih okupljenih vjernika.

Naziv Gospa Snježna ili Gospa od Snijega dolazi iz legende po kojoj je usred ljeta, 5. kolovoza u Rimu pao snijeg, a prema kazivanju ovdašnjih svećenika – i na Blidinju je u kolovozu osvanuo snijeg upravo na jedan od blagdana Gospe Snježne.



kilometara i 2300 metara elevacije i Red trail sa svojih 50 kilometara i 4000 metara elevacije.

Svaka staza je posebna na svoj način, kao što i svaki trkač doživi utrku na svoj način, ali ono što je svima zajedničko je želja za ponovnim vraćanjem i doživljavanjem utrke na unikatni način.

Zagarantirano je puno zabave, smijeha i odličnog natjecateljskog duha, zato krajem kolovoza svake godine, možete biti sudionik ove posebne utrke.

BLIDINJE GASTRO FESTIVAL

Blidinje Gastro Festival manifestacija je kojoj je cilj predstavljanje tradicionalnih običaja te promocija proizvoda lokalnih proizvođača s područja općine Posušje i šire, kao i međusobna suradnja i uvezivanje izlagača, sa svrhom jačanja turističkih potencijala općina Posušje, Tomislavgrad, Jablanice, Rame i okolnih mjesta. Održava se u Masnoj Luci, prekrasnoj planinskoj oazi i središtu Parka prirode Blidinje. U ponudi se nalazi bogat izbor domaćih proizvoda i rukotvorina te su dostupne aktivnosti poput jahanja konja i bacanja sjekira. Blidinje Gastro Festival održava se u jesenskim mjesecima u Parku prirode Blidinje.

DOBRO SLAŽI I OSTANI ŽIV

U organizaciji Hajdučke Republike Mijata Tomića, u Parku prirode Blidinje, točnije u restoranu Hajdučke Vrleti održava se, već više od 20 godina, natjecanje u laganju "Dobro slaži i ostani živ". O pobjednicima odlučuje „vijeće lažova“, a najuspješniji dobivaju vrijedne nagrade i priznanja. Obilje zabave i smijeha, bogat program uz tamburaše te vrijedna tombola, obilježe ovu posebnu manifestaciju druge subote u mjesecu studenom.

Čvrsnica ultra trail



ČVRSNICA ULTRA TRAIL

Brdska utrka u Parku prirode Blidinje na kojoj sudjeluje preko 170 natjecatelja koji mogu uživati u predivnim prizorima veličanstvene Čvrsnice i Vran planine kao i prirodnog fenomena Hajdučkih vrata.

Trkači se mogu okušati na četiri staze: Green trail sa svojih 10 kilometara i 380 metara elevacije, Yellow trail sa svojih 25 kilometara i 1500 metara elevacije i Blue trail sa svojih 34



BLIDINJE ZIMA FEST

Blidinje je svake godine središte najbolje zabave za novogodišnje praznike. Tu se održava najveća trodnevna glazbena manifestacija - Blidinje Zima Fest, koji svake godine uz poznata glazbena imena okupi brojne posjetitelje. Trodnevna glazbena manifestacija se održava u velikom šatorskom objektu pored skijališta u Parku prirode Blidinje, s bogato uređenim interijerom, osiguranim grijanjem te vrhunskom produkcijom i ugostiteljskom ponudom.









Blidinje
PARK PRIRODE





Društva koja djeluju u Parku prirode Blidinje i čine ovo mjesto ljepšim i sigurnijim

Park prirode Blidinje može biti ponosan na planinarska društva koja djeluju i rade unutar Parka, kao i na suradnju s Gorskom službom spašavanja BiH.

Sva ova društva sudjeluju u organizaciji raznih manifestacija, označavaju planinarske staze, vodiči su za brojne planinarske ture, sudjeluju u zelenim projektima unutar Parka prirode Blidinje i još mnogo toga.

Gorska služba spašavanja BiH je uvijek na raspolaganju za osiguravanje svih manifestacija ili u slučaju bilo kakvih komplikacija ili nezgoda. Također, aktivno sudjeluju u zelenim projektima unutar Parka prirode Blidinje.

PD ORLOVA STINA TOMISLAVGRAD

Na inicijativu skupine entuzijasta, uglavnom mladih ljudi, zaljubljenika u prirodu, 30. kolovoza 1999. godine utemeljeno je Planinarsko društvo „Orlova stina“ Tomislavgrad. Društvo danas broji veliki broj članova, upravlja Planinarskim domom na Blidinju i aktivno organizira brojne aktivnosti kako za svoje članove, tako i za širu javnost. Planinarski dom “Blidinje” nalazi se uz obalu Blidinjskog jezera između planinskih masiva Vrana i Čvrsnice u Parku prirode Blidinje na nadmorskoj visini od 1190 m. Dom pored 36 udobnih ležaja ima osiguranu električnu energiju, vodu, grijanje, sanitarni čvor s tuševima, kuhinju, prostoriju za roštilj, a u prostranom dnevnom boravku imate mogućnost opustiti se uz pucketanje vatre iz kamina i uživati u pogledu na Blidinjsko jezero i Čvrsnicu. Tradicionalni usponi, planinarske škole, stručna predavanja, razni izleti i druženja, samo su dio priče kojom se nastavlja

prvobitna ideja da se svijetu pokaže sva ljepota i raskoš domaćih planina.

Društvo održava preko 170 km planinarskih staza, od težih planinarskih do pitomih šetnica. Pored lokalnih staza, čija je duljina oko 10-15 km, kroz područje kojim upravlja ovo društvo prolaze i tzv. mega planinarske staze kao što su Via Dinarica i Staza Gospi Sinjskoj.

Društvo je otvorenog karaktera te se mogu učlaniti svi građani. Do sada je kroz njega prošlo više od 500 članova. Od osnivanja do danas članstvo je u stalnom porastu, a trenutačno broji 150 osoba.

Kroz razne edukacije Društvo radi na popularizaciji aktivnog i zdravog stila života te razvoju svjesnosti o pozitivnom utjecaju prirode na čovjeka.

HPD PLOČNO

HPD Pločno društvo je otvorenog karaktera te se mogu učlaniti svi građani. Društvo osim planinarskih pohoda ima u cilju organiziranje različitih akcija ekološkog karaktera i

sudjelovanje u raznim akcijama općeg značaja. U svom vlasništvu imaju Planinarski dom Masna Luka. Dom je opremljen svim potrebnim sadržajima: voda, električna energija, internet, mini kuhinja, centralno grijanje u cijelom objektu, 21 wc i 11 kupaonica. Kada dom bude u cijelosti završen, imat će restoran sa 160 mjesta te kuhinju. Postoji pristup svim kategorijama vozila asfaltiranom cestom do doma, veliki parking, mjesto za kampiranje, igralište za djecu te u sklopu svega toga se nalazi i manji Zip-Line. Dom se grije na bio masu te na taj način čisti šume Parka prirode Blidinje. Za toplu vodu su postavljeni solarni paneli na krov doma, a otpadne vode prolaze kroz najsuvremeniji bio-pročistač otpadnih i fekalnih voda, pa je voda koja nakon što prođe kroz njega potpuno čista. Dom djeluje po uzoru na „Green Destination“ program i ni na koji način ne šteti okolišu. Via Dinarica ga je pohvalila kao primjer dobre prakse. Dom se nalazi na idealnom mjestu odakle polaze staze za Pločno, Veliki Vilinac te na sve dijelove Vran planine.

HPD PRENJ 1933

HPD Prenj utemeljen je 1933. godine u Mostaru, kao podružnica HPD – Matica Zagreb. Osnivačku skupštinu činili su intelektualci tadašnjeg Mostara. Kroz godine rata društvo prestaje sa svojim djelovanjem, a krajem rata 29. 11. 1994. obnavlja se njegov rad i društvo dobiva svoj sadašnji naziv Hrvatsko planinarsko društvo “Prenj 1933” Mostar. Društvo danas broji veliki broj aktivnih članova, upravlja sa dvije planinarske kuće i aktivno organizira brojne aktivnosti kako za svoje članove tako i za širu javnost. Tradicionalni usponi, planinarske škole, alpinistički tečajevi, stručna predavanja te razni izleti i druženja samo su dio priče kojom se nastavlja prvobitna ideja, da se svijetu pokaže sva ljepota i raskoš naših planina.



Planinarski dom Munika, HPD Prej 1933



Društvu pripada i kućica Munika u Parku prirode Blidinje, koja služi za noćenje i održavanje različitih tečajeva i predavanja iz područja planinarstva.

STANICA PLANINARSKIH VODIČA MOSTAR

Dana 27. svibnja 2015. sa zadovoljstvom je primljena vijest o osnivanju i pravnoj registraciji Stanice planinarskih vodiča Mostar, neprofitne udruga građana čiji je dio života vezan uz planine. Svoj rad su usmjerili ka informiranju i edukaciji planinara za vodičku djelatnost u planinarstvu, zaštiti i očuvanju ljepote planina, podršci života ljudi stalno nastanjenih na prostorima planina, organiziranju sigurnih pristupa zanimljivim planinskim odredištima te sudjelovanju u izradi različitih projekata i publikacija putom kojih se želi doprinijeti otvaranju novih mogućnosti uvida u svijet planina.

PSD VILINAC JABLANICA

PSD Vilinac je planinarsko društvo koje gaji višestoljetnu tradiciju planinarenja u BiH i jedno je od najstarijih planinarskih društava u državi.

Posjeduju vlastiti dom na nadmorskoj visini od 1961 metar i jedini je takav na području Balkana do kojeg se ne može doći vozilom. Osiguravaju smještaj i hranu za posjetitelje, organiziraju planinarske ture (ljetne i zimske) turnoskijaške ture na planine Prej i Čvršnicu. Dom na Vilincu ima kapacitet od 27 spavaćih mjesta te je opskrbljen električnom energijom. Pored doma je izvor pitke vode, a u domu su dostupni topli obroci i razne vrste pića. U sklopu Društva djeluje i vodička služba sa vrhunski osposobljenim vodičima.

SAVEZ GORSKIH SLUŽBI SPAŠAVANJA U BIH – GSSUBIH

Savez gorskih službi spašavanja u Bosni i Hercegovini je nestranačka, nevladina i neprofitna organizacija. Osnovni cilj Saveza je stvaranje uvjeta za razvoj i unapređenje organiziranog i kontinuiranog rada u svim oblastima spašavanja lica i imovine na kopnu, vodi, pod vodom i u nepristupačnim zonama.

Savez kontinuirano radi prema međunarodnim preporukama i standardima na edukaciji i osposobljavanju spasilaca za spašavanje ljudskih života i imovine.

Savez gorskih službi spašavanja u Bosni i Hercegovini član je:

- Međunarodne komisije za gorsko spašavanje (International Commission for Alpine Rescue – ICAR)

- Europske asocijacije za spašavanje u pećinama (European Cave Rescue Association – ECRA)

Misija GSSuBiH je stvaranje uvjeta za razvoj kvalitete svih kategorija spašavanja u nepristupačnim područjima i podizanje razine sigurnosti svih građana Bosne i Hercegovine. Okuplja sve spasilačke službe i klubove, nevladine i neprofitabilne organizacije koje se bave spašavanjem u nepristupačnim područjima na kopnu, pod zemljom, na vodi i pod vodom u BiH.

Njihova je želja i namjera da obuče i opreme spasilačke timove koji su 24 sata 365 dana u godini spremni odgovoriti na sve izazove na teritoriju Bosne i Hercegovine.

Svi pripadnici GSSUBIH neprestano provode naporne i zahtjevne vježbe i obuke usavršavajući svoja znanja i vještine u pomaganju svojim sugrađanima.



Planinarski dom Masna Luka HPD Pločno



Blidinje
PARK PRIRODE





Smještaj

Park prirode Blidinje je savršena lokacija za višednevni odmor i opuštanje, a zbog svoje povoljne pozicije može služiti i kao baza za jednodnevne posjete drugim mjestima u BiH i Hrvatskoj. Unutar našeg Parka postoji raznovrsna ponuda smještaja koja će zadovoljiti razne ukuse.

Koju god opciju izabrali sigurno ćete uživati u buđenju u jedinstvenom planinskom ambijentu, svježem zraku i netaknutoj prirodi.

Vrijedi istaknuti da je svako godišnje doba u Parku prirode Blidinje posebno i da ćete u svakom dobu uživati u brojnim čarima Parka prirode Blidinje.

Blidinje
PARK PRIRODE

Savjeti za turiste

KAKO SE OBUĆI?

S obzirom da se Park prirode Blidinje nalazi na 1200 m n/v, vremenske prilike su često nepredvidive stoga se može dogoditi da čak i u sred ljeta temperature budu dosta niske. Vođeni tim činjenicama, savjetujemo vam da pored svoje sezonske odjeće ponesete adekvatnu odjeću za hladnije vremenske uvjete.

U jesen i proljeće, planina također zna biti jako prevrtljiva i uglavnom kišovita i hladna, tako da je odjeća dugih rukava zaista neophodna, kao i nepromoćiva obuća. Zimski uvjeti na Blidinju znaju biti ekstremni i temperature se uglavnom ne dižu iznad ništice, praćene su jakim udarima vjetra te velikom količinom snježnih padalina. Obzirom na to, nužno je da posjedujete odgovarajuću odjeću i obuću prilagođenu ovakvim vremenskim uvjetima.

PARKING U PARKU PRIRODE BLIDINJE

U Parku prirode Blidinje dostupna su parking mjesta u sklopu svih ugostiteljskih i smještajnih objekata, kao i u Ski centru. Naknade za navedeni parking se ne plaćaju. U sklopu našeg Parka ne postoji javni ili bilo kakav oblik parkinga pod videonadzorom koji se naplaćuje.

ZABRANE U PARKU PRIRODE BLIDINJE

U Parku prirode Blidinje strogo je zabranjeno neovlašteno loženje vatre, divlje odlaganje otpada, lov, ribolov te bilo kakva zloupotreba prirodnih resursa.

KAKO DOĆI DO DESTINACIJE?

Prilazni putevi :

- Iz smjera Posušja preko Rakitna (asfalt);
- Iz smjera Tomislavgrada preko Lipe (asfalt);
- Iz smjera Mostara preko Jablanice i Doljana (asfalt);
- Iz smjera Mostara preko Goranaca i Rosulja (makadam);
- Iz smjera Rame preko Orašca i Kedžare (makadam);
- Iz smjera Širokog Brijega preko Posušja (asfalt); ili preko Izbična, Rakitna (asfalt/uzak put) ili preko Ladine i Rosulja (makadam)

SERVISNE INFORMACIJE & STANJE NA PUTEVIMA

U zimskom razdoblju čiste se putevi preko Rakitna, Lipe i Doljana.

Za svakodnevno informiranje oko stanja na pristupnim cestama prema Parku, količini snijega i radu Ski centra, pratite nas na našoj službenoj Facebook i Instagram stranici ili nas kontaktirajte na navedene kontakt telefone.

Za angažman zimske službe i čišćenje prilaznih puteva prema vikendicama, možete se obratiti na broj +387 63 477 525

#Zagrli slobodu

#KadaPrirodaPostaneLjubav

www.visit-blidinje.com

info@visit-blidinje.com

Telefon: +387 63 428 308



Upravna zgrada Parka prirode Blidinje / Visitor centar

Upravna zgrada Parka prirode Blidinje nalazi se u vjerojatno najljepšem dijelu Parka; u Masnoj Luci podno prekrasne Čvrsnice i pruža zaista jedan od najljepših pogleda na ovo prekrasno područje. Zgrada je svojevrsni visitor centar i ima kapacitet za smještaj 35 osoba. Posjeduje restoran, kuhinju, konferencijsku dvoranu, urede, shop s lokalnim proizvodima. Tijekom cijele godine brojnim posjetiteljima mjesto je u kojem dobiju sve potrebne informacije vezane za Park prirode Blidinje i gdje dogovaraju

planinarske, pješačke, biciklističke ture, kao i sve druge aktivnosti iz ponude.

Visitor centar je mjesto susreta, interakcije te edukacije. Redovito se ovdje održavaju različita predavanja o temama bliskim Parku prirode Blidinje. Ujedno je i mjesto zabave, primjerice za sve poslovne timove koji svoj team building odluče provesti upravo u Parku prirode Blidinje. Sve informacije i rezervacije smještaja, kao i svih ostalih sadržaja možete dobiti putem broja +387 63 428 308 ili e-maila info@visit-blidinje.com





Shop s blidinjskim proizvodima

Unutar Visitor centra Parka prirode Blidinje nalazi se shop s brojnim korisnim i lijepim pripravicima i proizvodima koji dolaze sa šireg područja Parka prirode Blidinje.

Park prirode Blidinje je nepresušni izvor resursa za stvaranje vrijednih i unikatnih proizvoda. Dugogodišnje iskustvo i rad lokalnih proizvođača, njegovanje tradicije i kvalitete, priroda koja od sebe daje samo najbolje i najvrijednije – iznjedrila je neke od najautohtonijih i najprepoznatljivijih proizvoda na tržištu Hercegovine, ali i cijele regije.

Svaki od pomno biranih proizvoda, na čijim su recepturama radile brojne generacije ovdašnjih obitelji još od davnina, donosi vam dašak Blidinja, bez obzira gdje se nalazili.

Posebnost i unikatnost svakog pojedinog proizvoda, leži u činjenici da su marljive ruke naših lokalnih proizvođača u svaki utkale ljubav, tradiciju i znanje.

Tu ćete pronaći med od borovih iglica, planinske čajeve, balzame, sirupe, prirodne rakije, tinkture, homemade sapune, različite suvenire s motivima Parka prirode Blidinje.







Važni brojevi

Centar za obavještanje	121
Policija	122
Vatrogasci	123
Hitna pomoć	124
Pomoć na cesti HAK BiH	1288
BIHAMK	1282
Hercegovačka Gorska Služba Spašavanja	+387 63 00 11 22

Kontakti naših partnera

GSSUBIH info@gss.ba
HPD Pločno hpd.plocno.posusje@gmail.com
PD Orlova stina orlovastina1999@gmail.com
HPD Prenj 1933 hpdprenj@gmail.com
PSD Vilinac Jablanica +387 65 718 298
Franjevačka kuća molitve info@masnaluka.ba
Ski centar Risovac +387 39 718 514
Čvrstica ultra trail +387 63 487 426
Udruga HerzegovinaBike info@herzegovinabike.ba
Highlander BiH blidinje@highlanderadventure.com
Blidinje zima fest +387 63 535 534
Stanica planinarskih vodiča Mostar spvmostar@gmail.com



Aktivnost podržana kroz projekat: AID 012003 - NaturBosniaHerzegovina: Zaštićena područja i održivi razvoj, finansiran od strane Italijanske agencije za razvojnu saradnju (Agenzia Italiana per la Cooperazione allo Sviluppo - AICS) i implementiran od strane Comitato Internazionale per lo Sviluppo dei Popoli (CISP).

Proizvedeni materijal ne predstavlja nužno službena stajališta AICS-a.



Ovaj katalog izrađen je uz finansijsku podršku Federalnog ministarstva okoliša i turizma kroz projekat «Razvoj i unapređenje infrastrukture u cilju poboljšanja posjetiteljskog kapaciteta i održivog upravljanja Parkom prirode Blidinje».

Blidinje

PARK PRIRODE



J. P. Park prirode Blidinje d.o.o.
adresa: Masna Luka b.b.,
88240 Posušje, Bosna i Hercegovina

www.parkprirodeblidinje.ba